

EN KIRKE – ETT OPPDRAG! – HVORFOR VIKTIG NÅ?

Den norske kirkes (Dnk) Kirkemøte (KM) behandlet i november i år saken om *Den norske kirkes globale oppdrag (KM 09/21)* etter en grundig prosess i både Mellomkirkelig råd og Kirkerådet. Det er ikke ofte at dette temaet har vært på dagsorden i Dnk sitt øverste organ. De siste gangene misjon var til behandling hos KM var i 2005 (KM 05/05 om *En misjonerende kirke*) og i 2012 (KM 07/12 om *Misjon til forandring - utfordringene fra Edinburgh 2010*). Det er derfor desto viktigere når det nå skjer igjen. Det er flere grunner til at dette er viktig.

KNUT HALLEN, DAGLIG LEDER I SMM, SAMARBEID MENIGHET OG MISJON
KH558@KIRKEN.NO

Løfte blikket og ha Kirkens hovedoppdrag langt fremme

Først og fremst er dette fokuset viktig, fordi enhver kirke stadig må reflektere over og jobbe med hvordan vi forholder oss til kirkens hovedoppdrag om *å formidle evangeliet i ord og handling* (hentet fra innledning til KM 09/21). Midt i indrekirkelige prosesser som *Kirkelig organisering*, er det både nødvendig og sunt å ha målet for hele virksomheten klart for øye. Organiserer vi og er vi kirke på en måte som tjener formålet?

Identitet

Dnk sitt globale oppdrag utfordrer oss også på dypet av vår identitet, både som kirke og kristne. I Dagen den 6. desember 2021 skriver Berit Hagen Agøy at *«Den norske kirke er vant med å knytte sin identitet til Norge – til folket og staten. I tusen år har vi langt på vei hatt enerett til å definere hva som er kristen tro og samfunnets verdigrunnlag. Men Den norske kirke har alltid vært en del av noe større. Misjonsorganisasjonene la grunnlaget for nordmenns store oppslutning om bistand, og kristne organisasjoner er fortsatt blant de største frivillige aktørene innenfor internasjonal solidaritet og humanitært arbeid. Når folkekirken nå skal videreføre den kristne kulturarven og finne sin nye rolle overfor en sekulær stat og som sivilsamfunnsaktør i et livsynsåpent og livssynsmessig mangfoldig samfunn, må kirken bli seg mer bevisst sin tilhørighet i Guds verdensvide kirke.»*

En annen vei inn mot kristen tro

Økt fokus på *Det globale oppdraget* kan videre potensielt være en kilde til fornyelse for Dnk. Unge i dag er kanskje ikke så opptatt av en tradisjonell luthersk forståelse av synd og nåde, men de er i høyeste grad opptatt av rettferdighet og det å dele. Rettferdighets- og delingsperspektivet er sentrale i vårt globale oppdrag, og kan slikt sett være en annen vei inn mot kristen tro for flere.

Kunnskap, bevissthet og stolthet

Det faktum at vi er gjensidig avhengig av hverandre på en felles klode blir særlig tydelig gjennom de kriser verden opplever med koronapandemien, miljøkrisen og flyktningeproblematikken. Kunnskap og bevissthet om alt det internasjonale arbeidet vi allerede er del av er enda viktigere i vår tid, fordi verden henger tettere sammen.

«En blir ikke heit av det en ikke veit» er for mange et velbrukt slagord. Det er ganske treffende også i denne sammenheng. Kunnskap og bevissthet gir stolthet. Når vi kommer på innsiden og får ordentlig faktakunnskap og bevissthet om noe gir det stolthet. Kunnskap om Dnk sitt internasjonale arbeid og alle våre flotte samarbeidspartnere, som består av kirker under meget ulike vilkår rundt i verden, hjelper oss til å se oss selv og vårt arbeid som del av noe stort og viktig. Kirkemøtet gav uttrykk for at denne saken bidrar til dette. For den som ønsker mer substansiell kunnskap, kan alle dokumenter i saken leses på Den norske kirkes hjemmesider.

I HVILKEN RETNING PEKER DEN NORSKES KIRKES GLOBALE OPPDRAG?

Bekreftelse av sammenheng mellom dåp og sendelse i folkekirken

«*NN, Guds barn, er nå døpt inn i vår menighet og Kristi verdensvide kirke*» (fra Dnk sin dåpsliturgi)

Den norske kirke satser for tiden på å løfte dåpstallene. I den forbindelse er det viktig å ikke falle for fristelsen til å selge nåden på billigsalg og forkynne et halvt evangelium for å tekkes flest mulig uten å være helt ærlig.ⁱ Isteden bør dåpen løftes som grunnlag både for den dypeste tilhørighet og for hvert menneskes sendelse – missio:

den dømte tilhører en lokal menighet og samtidig et verdensvidt fellesskap, hvor Jesus Kristus knytter oss sammen med alle kristne. Alle dømte er sendt for å forkynne evangeliet i ord og handling og har medansvar for kirkens oppdrag i verden (KM 09/21, punkt 1.a).

Dette er kjernen i en av folkekirkens store utfordringer fremover: Hvordan holde frem for oss selv og alle de 3.6 millioner dømte medlemmer denne dobbeltheten – både bekreftelse, tilgivelse, tilhørighet og utfordringen til radikalt å følge Kristus og bli sendt og brukt av ham? Vi kommer alle til kort i våre forsøk på kristen radikalitet og må bokstavelig talt krype til korset. Men Jesu utfordrende kall må vel fortsatt lyde, hvis vi skal ta Gud og mennesker på alvor?

Samarbeid menighet og misjon har i tråd med dette løftet frem trekløveret *Skapt-Døpt-Sendt* som en kortfattet kristen identitet. Så er det vår alles oppgave å jobbe med hva det betyr i praksis. Ikke minst er det vår oppgave som prester og ledere i kirken å alminneliggjøre *alle dømtes medansvar for kirkens oppdrag i verden* som Kirkemøtet løfter frem. I frivillighetens år i 2022, er det en gylden anledning til å blankpusse *det allmenne prestedømme* og gi alle som ønsker å tilhøre kirken frimodighet til også å se seg selv som medarbeidere i det store oppdraget. Hvert menneske med sine unike ressurser og relasjoner har noe å bidra med. Hvert døpt medlem er nettopp det, et medlem i Kristi kropp. Kanskje kunne vi tilgjengeliggjort Paulus bilde av kirken som kroppen med de mange ulike deler og oppgaver for en større del av folkekirken? Her er det noe dypt frigjørende som blant annet vår gassisk lutherske søsterkirke sammen med NMS nå løfter frem under overskriften *Use your talents.*ⁱⁱ

Oppdatert verdensbilde

«To tredjedeler av verdens 2,3 milliarder kristne bor i dag i Afrika, Asia og Latin-Amerika. Det kreves en mental snuoperasjon for å innse at det ikke lenger er *vår* del av verden som har definisjonsmakten om kristendom. Hvordan forstås kristen tro når de troende er blant verdens rikeste mennesker, eller når de er blant de fattigste? Hvordan forkynnes evangeliet der flertallet av befolkningen tilhører andre religioner, og hvordan snakker man om tro i et sekularisert samfunn? Kristne i ulike deler av verden forstår misjon og evangelisering svært ulikt, for ikke å snakke om kirkens forhold til politiske saker. Å stille slike spørsmål både utfordrer og beriker oss.»ⁱⁱⁱ

Bekreftelse av en helhetlig forståelse av misjon

Holistic mission eller helhetlig misjon er fortsatt ikke allemannseie i vår kirke. Det er derfor viktig at KM bekrefter og understreker denne forståelsen av kirkens oppdrag som en videreføring av vedtakene i 2005 og 2012:

«*Misjon forstås som kirkens helhetlige oppdrag, både lokalt, nasjonalt og globalt og omfatter evangelisering, diakoni og religionsdialog*»^{iv}

Dette er på linje med Det lutherske verdensforbund og Kirkenes verdensråds forståelse av misjon og i tråd med Lausanne bevegelsens visjon *Hele kirken med hele evangeliet til hele verden*. Helhetlig misjon er dermed en solid felleskirkelig plattform for utvidet og kreativt samarbeid både i Norge og internasjonalt. Kanskje kan vi tenke på misjon som et hjul med et mangfold av ulike spiler som alle er knyttet til det samme navet – Den treenige Gud?

Større økumenisk åpenhet og mer samordning

Kirkemøtet forsterket gjennom sin behandling av saken den allerede poengterte økumeniske åpenheten som lå i saken. Dette er interessante signaler, og gir grunnlag for en mer fleksibel og dynamisk samarbeidende folkekirke som nettopp har det globale oppdraget som samlende fokus. Kanskje ser vi en bevegelse og en rastløshet i retning av større tidsbruk og ressurser rundt det kirkene kan stå sammen om? Ikke minst ville Kirkemøtet ha en sterkere kobling mellom det internasjonale arbeidet til Dnk og kristne migranter i Norge:

«Den verdensvide kirken er til stede i den lokale menigheten ved Guds nærvær og ved at de troende kommer fra ulike deler av verden. Kristne migranter styrker det kristne nærværet i dagens Norge, og sammen med dem og alle kirker og kristne i Norge, utfører Den norske kirke sitt misjonsoppdrag både lokalt, nasjonalt og globalt.»^v

Tettere kobling mellom det lokale og globale

Dnk sitt globale oppdrag tydeliggjør også en tettere kobling mellom det lokale og det globale, også kalt det *glokale*^{vi}, med tanke på fellesskap, identitet og arbeid mot samme mål. Dette samsvarer også med bærekraftsmålene som gjennomgående har dette doble siktet. Det gjør at det ikke bare dreier seg om noe langt borte, men det henger også sammen med våre konkrete valg i hverdagen. Dette samsvarer igjen med Dnk sin utvidede forståelse av diakoni med de fire søylene: *Nestekjærlighet, inkluderende fellesskap, kamp for rettferdighet og vern om skaperverket*.^{vii}

Her er det grunnlag for et meget bredt samarbeid også med Kirkens nødhjelp og misjonsorganisasjonene våre. Det kan gi lokalmenighetene konkrete handlingsalternativ som fremmer *bærekraftsmålene* lokalt og globalt, og som samtidig styrker den verdensvide kirken.^{viii}

Digital kirke

«Kirkemøtet ber lokalmenighetene synliggjøre og styrke kirkens globale oppdrag ved å: Feire gudstjenester hvor liturgier, bønner, salmer, kunst og kultur knytter menigheten sammen med det verdensvide gudstjenestefellesskapet. Utforske digitalt gudstjenestefellesskap med søsterkirker.»^{ix}

En praktisk måte å styrke den *glokale* sammenhengen på, er å bruke de mulighetene som digitale verktøy gir oss. Aksjonen *Sammen som kirke i hele verden* er et eksempel på dette. I denne aksjonen tok 180 menigheter over hele landet i bruk digitale medier for å gjøre en konkret innsats for samarbeidet med våre søsterkirker og internasjonale partnere gjennom *menighetens misjonsavtale*. Det ble også skapt en plattform og en felles fremdrift på en facebookside ved navn Momentum, hvor man kom tettere på våre trossøsken gjennom små videonutter, bønner og refleksjoner fra ulike deler av verden.^x I skrivende stund har Agder-Telemark bispedømmeråd enstemmig gått inn for å videreføre dette som en årlig aksjon. Det blir det spennende å se om dette vil fortsette å gro nedenfra som en konkretisering av det globale oppdraget for den lokale kirken.

«Stimulere givertjeneste og øke ofringer, særlig til kirkebyggende arbeid i søsterkirker»^{xi}

«ha minst en misjonsavtale med misjonsorganisasjonene innenfor Samarbeid menighet og misjon. Stimulere givertjeneste og øke ofringer, særlig til kirkebyggende arbeid i søsterkirkene»

Selv om KM bekrefter en helhetlig forståelse av misjon, utfordres vi spesielt gjennom dette vedtaket til en bevisstgjøring på kirkens genuine bidrag i verden. Hva innebærer det i det internasjonale kirke og misjonssamarbeidet? *Kirkebygging* handler naturligvis ikke bare om fysiske kirkebygg, selv om det også hører med. I praksis vil dette kunne dreie seg om at Dnk gjennom sine misjonsorganisasjoner, de økumeniske organisasjonene og de teologiske lærestedene er med å støtte søsterkirker i det å være kirke – *levende stener* – gjennom for eksempel kompetanseheving på ulike områder innenfor teologi, diakoni og ledelse. Dette er i kjernen av hva det er å være del av en verdensvid kirke.

Gjennom *kirkebyggende arbeid* kanalisere vi ressurser inn og bidrar der ingen andre gjør det:

«SMM-samarbeidet legger til grunn Kirkemøtets forståelse av helhetlig misjon hvor evangelisering, diakoni, dialog og samfunnspåvirkning henger uløselig sammen. Det er viktig at menighetene – i tillegg til diakonale prosjekter – også gir støtte til søsterkirkers evangeliserende og menighetsbyggende arbeid gjennom misjonsavtalene. Det er lettere å få støtte til humanitært arbeid fra myndigheter eller sekulære givere, så kristne har et særlig ansvar for å bidra økonomisk til det menighetsarbeidet som andre ikke kan eller vil støtte.»^{xii}

Subjekter og ressurser i kirkens misjon

Mission from the margins er et omdiskutert begrep, som blant annet er brukt i Kirkenes verdensråds *Together towards life* og *The Arusha call*. Kirkemøtet løfter imidlertid frem et viktig poeng:

«Videreutvikle en misjonsforståelse basert på de marginalisertes perspektiv, hvor mennesker med ulik tilhørighet til kirkelige fellesskap, ulike livsvilkår, alder, etnisitet, kultur, identitet og funksjonsevne er subjekter og ressurser i kirkens misjon.»^{xiii}

Dette har med menneskesyn å gjøre. Både i Den norske kirke og i kirkelige samarbeid internasjonalt trenger vi stadig å øve oss på å se alle mennesker som subjekter og ikke bare objekter for vår omsorg og hjelp. Dette utfordrer oss blant annet til å tenke videre og utenfor «den faste kjerne» når det gjelder hvem som kan bidra i kirkens misjon. En spennende utfordring når vi skal jobbe videre med hva det globale oppdraget betyr i praksis i hver våre sammenhenger.

Noter:

ⁱ Jfr. Dietrich Bonhoeffer sin tale om «dyr og billig nåde» i boken *Etterfølgelse*, 2019, oversatt av Knut Grønvik.

ⁱⁱ Se mer utførlig om dette i artikkelen *Kirkens oppdrag og bærekraftsmålene – utidig politisering, motsetninger eller gode synergier?* av Helge S. Gaard, Stig Sunde og Ragnhild Kristensen Bøhler i dette temanummeret til Luthersk Kirketidende.

ⁱⁱⁱ Berit Hagen Agøy i Dagen 6.12.21.

^{iv} KM 09/21, s. 8, https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkemotet/2021/saksdokumenter/km_09_0_21_den%20norske%20kirkes%20globale%20oppdrag.pdf

^v KM 09/21, s. 2, se henvisning under fotnote IV for alle dokumenter i saken.

^{vi} Thomas Drønen, VID, gir en introduksjon til dette begrepet i boka «Pentakostalisme, globalisering og islam i Nord-Kamerun», s. 21-222013.

^{vii} Revidert plan for diakoni, s. 4, <https://www.diakonforbundet.no/11-forside/324-revidert-plan-for-diakoni>

^{viii} Se fotnote II.

^{ix} KM 09/21, punkt 1.c., se henvisning under fotnote IV for alle dokumenter i saken.

^x www.kirken.no/sammen.

^{xi} KM 09/21, punkt 1.e, se henvisning under fotnote IV for alle dokumenter i saken.

^{xii} KM 09/21, side 9, se henvisning under fotnote IV for alle dokumenter i saken.

^{xiii} KM 09/21, punkt 3.e, se henvisning under fotnote IV for alle dokumenter i saken.